

ב"ה

איבער לעבן

Learn it. Relive it. ∞

התזעדות י' שבט תשכ"ז

איבער לעבן

Learn it. Relive it. ∞

התוועדות י' שבט תשכ"ז

Vaad Hatmimim Haolami

Rabbi Tzvi Hirsh Altein

Iberleben

Mendel Banon

Sholem Kalmenson

Iberleben Handbook

Zelig Katzman

Yossi Katz

Elchonon Perlstein

Moshe Caytak

Edited by

Rabbi Yossi Lew

Layout and Design

Schneur Bergstein

Special Thanks

Michel Minkowitz

Sichos in this booklet are
reprinted here courtesy of
Lahak Hanochos.

פתח דבר

After the successful launch of איבערלעבן מבצע last week, in which hundreds of Bochorim united in learning the Rebbe's Farbrengen from "י שבט תשי"ב", we are happy to present you with the next Farbrengen, which will be learnt in Yeshivos around the world this Shabbos.

This Farbrengen chosen for this week is "י שבט תשכ"ו", where the Rebbe discusses the eternal bond of Hiskashrus, which transcends the limitations of time and space. Due to its size, it has been broken up, the first half being presented in this Kovetz and being learned this week, and the second half-next week.

We wish you much Hatzlacha in learning, understanding and applying the lessons of this Farbrengen. We hope that this will cause the Rebbe a tremendous Nachas Ruach, and hasten the coming of Moshiach, when we will be able to hear the Rebbe Farbreng again, בקרוב ממש!

שיחה א'

Din and then Cheshbon

א. דובר כבר כמ"פ: אודות דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל ההילולא, שמביא בא' המאמרים² את פירוש הבעש"ט³ בלשון המשנה⁴ "ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו",

— ובהקדמה: כיון שמדובר אודות "אתם קרויין אדם"⁵, בני", שנקראים "בנים למקום"⁶, "בנים אתם לה' אלקיכם"⁷ — הרי גם אם מישהו ירצה להעניש אותם, אין אפשרות שתהי' לו שליטה עליהם; ואילו הקב"ה בעצמו — הרי אינו שייך לעונשין ח", כמ"ש⁸ "מפי עליון לא תצא הרעות". אבל אעפ"כ, הרי צריך להיות בעולם ענין של "דין", כי, לולי זאת יהיו "חטיי' סגיאין" (כדאיאתא במדרש⁹), כיון שלא תהי' מניעה עבור היצה"ר שנקרא כלב¹⁰, שאין לו תקנה אלא במקל¹¹. והעצה לזה, עי"ז ש"נפרעין מן האדם מדעתו" —

שבתחילה שואלים אותו: כיצד צריכים להתנהג — לפי דעתו — עם אדם שעשה ענין מסויים. וכאשר פוסק את הדין, ששכרו או עשנו כך וכך, הרי לפי מה שפסק "מדעתו", בחשבו שהמדובר הוא אודות פלוני — נפרעין ממנו על ענין הדומה לו, גם כאשר עתה הרי זה "שלא מדעתו", שכן, בידעו שהדבר נוגע אליו, רצונו לחזור בו.

ועפ"ז מובן גם דיוק לשון המשנה¹² "לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון", תחילה "דין" ואח"כ "חשבון" — דלכאורה, תחילה צריכים לערוך חשבון, ואח"כ יכול להיות דין ופסק-דין (כקושיית המפרשים¹³)

Translations

to punish - להעניש
control - שליטה
from the "mouth" of the one above bad does not come out - מפי עליון לא תצא הרעות
if not - לולי
sins will multiply - חטיי' סגיאין
prevention - מניעה

Concepts

ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו:

A man is liable for things whether he is conscious of them or not. The פירוש המשנה⁴ is that whether he remembers what he did wrong or not. The בעל¹⁰ explains the משנה differently שם טוב

— כי, בתחילה שואלים אותו מהו ה"דין" על עשיית דבר פלוני, ואח"כ עורכים עמו "חשבון" האם דין זה מתאים אליו.

Proof from David

ב. וכפי שהובאה ראי' לדבר¹⁴ — שהרי "ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא"¹⁵, ובנדוד¹⁶, אין זה רמז בלבד, אלא מפורש הדבר בתנ"ך: בענין דוד המלך ובת-שבע — כתיב¹⁶: "וישלח ה' את נתן אל דוד . . ויאמר לו שני אנשים היו בעיר אחת אחד עשיר ואחד רש לעשיר הי' צאן ובקר הרבה מאד ולרש אין כל כי אם כבשה אחת קטנה . . ויבוא הלך לאיש העשיר ויחמול לקחת מצאנו ומבקרו לעשות לאורח הבא לו ויקח את כבשת האיש הרש ויעשה לאיש הבא אליו", וכאשר דוד המלך פסק את דינו של האיש העושה זאת, אמר לו נתן הנביא: "אתה האיש!" ולכאורה: מהו הצורך בכל אריכות ההקדמה הנ"ל, ולמה לא אמר לו לכתחילה שעשה דבר בלתי-רצוי?

אלא, ככל סיפורי התורה למדים גם מסיפור זה הוראה — עד כמה גדול כחו של יהודי, אפילו מי שלא כדבעי, שאי אפשר להיות "נפרעין" ממנו אלא רק כאשר נותן רשות על זה, "מדעתו", ואי אפשר לעשות עמו "חשבון" כל זמן שלא פסק בעצמו את ה"דין", כבסיפור הנ"ל, שרק לאחר שדוד פסק את הדין, אזי אמר לו נתן הנביא "אתה האיש".

Directly from the source of blessings

ג. ואם הדברים אמורים בצד הבלתי-רצוי, היפך הטוב — הרי עאכ"כ שכן הוא כאשר שואלים אצל יהודי אודות ענין טוב, ובודאי ישיב באופן הטוב ביותר.

Translations

he wants to go back on it - רצונו לחזור בו
before whom - לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון
you are destined to give an account and reckoning
fitting - מתאים
poor - רש
he had pity - ויחמול

Concepts

ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא:

There isn't a matter that isn't alluded to in the torah. Everything in נביאים וכתובים is alluded to in the torah. Everything in חומשי תורה. Here ב"ק אדמור is using the term to teach that the words of the משנה are alluded to in שמאל.

ובהקדמה — שיש טוב שנמשך ע"י מלאכים שהם שלוחי השפע, שעל ידם באה המשכת הטוב בהתלבשות ע"י ממוצע; ולמעלה מזה — טוב שנמשך באופן ישיר ממקור הטוב, למעלה גם מפס"ד דבית-דין של מעלה.

והעצה לזה — כאשר יהודי אומר שבשביל מעשה-טוב מסויים מגיע שיזכה בענין פלוני, שאז נמשך הטוב (לא בכח פס"ד ב"ד של מעלה, אלא) בכח פס"ד של יהודי, אשר, "נפש השנית בישראל היא חלק אלקה ממעל ממש"¹⁷, ועאכו"כ כאשר מדובר אודות יהודי שעושה טוב, שבאותה שעה מושלת ושולטת נפשו האלקית על נפשו הבהמית וגופו וכל עניניו.

The Friediker Rebbe's word's about himself, reapplied

ד. ובנוגע לעניננו:

כאשר רבינו נשיאנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל ההילולא, נסע ממדינת רוסיא — וכפי שאמר כמ"פ שהי' זה בעל-כרחו¹⁸ — הנה בעברו את הגבול, אמר, שאע"פ שישנו גבול גשמי, הפסק גשמי, מ"מ, אין להתפעל מזה, וימשיך להיות הקישור כמקודם, ככל פרטי הדברים שבוזה, הן בדברים שבכתב, במכתבים שכתב, ועוד יותר, בדברים שאמר אז בעל-פה.

ואכן כך הי' — לא רק בענינים רוחניים, אלא כידוע הסיפורים מכמה אנשים אודות ענינים שנעשו ע"י רבינו נשיאנו בהיותו מעבר לגבול, מאן, אע"פ שלכאורה היו צריכים להיעשות ע"י השתדלותו של מי שנמצא על אתר במקום גשמי.

כלומר:

גם כאשר נשמתו היתה מלובשת ומוגבלת בגוף גשמי (שהרי גם גופו של צדיק תופס מקום גשמי), הי' בכחו לפסוק שהגבול הגשמי לא

Translations

כדבעי - the way it should be
 השפע - Abundance
 מושלת - Governs
 הגבול - the border
 הקישור - the connection
 שנומצא על אתר - that's on the ground

Concepts

נפש השנית בישראל היא חלק אלקה ממעל ממש:
 The second soul in a Jew is literally a part of G-D. Just like a physical son is rooted in the deepest part of his father, similarly the נשמתו of בנ"י come from the deepest part of ה'.

יפסיק, אלא ימשיך לעמוד בקישור עם היהודים שהיו שייכים אליו ("זיינע אידן") לפני עברו את הגבול, ובאופן שהקישור יהי' לא רק ממנו אליהם, אלא גם מהם אליו, אע"פ שהם אינם בדרגא שלו, ואצלם ענין המקום מפסיק ומרחיק כו'.

ואכן פעל זאת — שנסיעתו ממדינת רוסיא לא הפריעה לקשר כו', וכאמור, לא רק לקשר שלו לאלו אשר ילכו בדרכיו, אלא גם בכיוון השני, מצדם של אלו שחפצו בקשר זה, שהי' כמקודם, ואדרבה, ביתר שאת וביתר עוז.

וכשם שהדברים אמורים בנוגע ל"על כרחך" של הנסיעה מרוסיא — כן הוא גם בנוגע ל"על כרחך" שבדברי המשנה¹⁹ לאחרי הפיסקא "על כרחך אתה חי":

מי שמסתכל רק בעיני בשר, ולא רק בשר גשמי, אלא גם בשר חומרי — יכול לומר שנעשה ח"ו הפסק וכו'. אבל האמת היא — ש"מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש"²⁰.

כשם שלא השפיע ה"על כרחך" של השילוח ממקום גשמי אחד למשנהו, כך לא יכול להשפיע ה"על כרחך" בענין ההפסק כו', בה בשעה שפסק דין על עצמו, שהפסק של גבול כו' לא יפסיק אותו מלפעול עם אותם יהודים שחינך והעמיד, וימשיכו ללכת בדרכיו.

Yakkov didn't die

ה. אך לכאורה נשאלת מיד קושיא: הרי ישנו המאורע שאירע לפני ט"ז שנה, מאורע שהיינו נוכחים בו, ונעשו כמה ענינים (לא רק מצד רצון נפש הבהמית, אלא) ע"פ שולחן-ערוך שקשורים עם ענין של הפסק כו'? ! ובכן, כאמור כמ"פ שכל הענינים ישנם בתורה, ולא רק בפנימיות התורה, אלא גם בנגלה דתורה:

Translations

interfere - הפריעה
the passage - הפיסקא
the passage - המאורע שאירע
present - נוכחים

Concepts

מזה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש:

Just as he stood beforehand and served, so too he now continues to stand and serve. The ג'מ' learns that just as the יהוה שם עם"י was on har sinai when משה רבינו פסוק says "and it means that he was passing the פסוק says "שם" meaning he is still עומד ומשמש.

איתא בגמרא²¹: "יעקב אבינו לא מת", ופריך, "וכי בכדי ספרו ספדנייא וחנטו חנטייא כו", הרי זה פסוק מפורש בחומש ש"ספרו ספדנייא וחנטו חנטייא"? ומשני, "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים".

גם לאחרי הקושיא "וכי בכדי חנטו כו", לא מתחרטת הגמרא וחוזרת בה מהמאמר "יעקב אבינו לא מת", אלא הגמרא מתרצת ומבארת — שאע"פ ש"ספרו ספדנייא וחנטו חנטייא", וזהו מעשה אמת שהרי כך נאמר בתורה, אעפ"כ, "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים": אם²² רק ישנו "זרעו בחיים"... הנה למרות ש"ספרו ספדנייא וחנטו חנטייא", וזהו מעשה שהי' במציאות, וכאמור, שנעשו כמה ענינים ע"פ שו"ע — אזי "אף הוא בחיים".

ולא כמו אלו שרוצים "לדלל" ("פארוואַסערן") את הענין, ולפרש, שע"ז ש"זרעו בחיים" הרי זה כאילו הוא הי' בחיים — כי: (א) לפי פירוש זה נמצא שהגמרא מתחרטת מהמאמר "יעקב אבינו לא מת" — שאכן מת, אלא שכיון ש"זרעו בחיים", לכן יש לו הנאה כו' כאילו הי' בחיים, (ב) פירוש זה הוא היפך לשון הגמרא — שהרי הגמרא לא אומרת "כאילו הוא בחיים", אלא הגמרא משווה את שני הענינים, באמרה, "מה זרעו בחיים" — הנה באותו אופן "אף הוא בחיים", וזהו המענה על השאלה "וכי בכדי ספרו ספדנייא וחנטו חנטייא":

Spiritual life

ו. והביאור בזה — ע"פ מ"ש אדמו"ר הזקן באגה"ק שכתבה בקשר להסתלקות הרמ"מ מהאַרְאָדאָק, ונדפסה בחלק אגה"ק של ספר התניא²³:

לאחרי שמקדים לשון חז"ל²⁴ "שבק חיים לכל חי" — כותב רבינו

Translations

- וכי בכדי ספרו ספדנייא וחנטו חנטייא
- And was it for naught that the eulogizers eulogized him, and the embalmers embalmed him
- Although
- למרות
- לדלל - water down
- משווה - compares

Concepts

מה: זרעו בחיים אף הוא בחיים:

Just as his children are alive, so is he. In them ר' יצחק גמ"ר learns this from a פסוק in ירמיהו which says that the promise was made to יעקב that ה' will redeem His children from exile. Since the פסוק is מקיש the children of יעקב to יעקב himself, this proves that since only his children that are alive will be redeemed, so too is Yaakov still alive.

הזקן ש"חיי הצדיק אינם חיים בשרים, כי אם חיים רוחניים שהם אמונה ויראה ואהבה" (ומביא פסוקים על זה).

ובאותיות פשוטות בשייכות לביאור הענין ד"מה זרעו בחיים אף הוא בחיים" — שהצדיק שאודותיו מדובר ("הוא בחיים"), הנה גם בשעה שנשמתו היתה בגוף, הי' עיקר חייו אהבת ה' ויראת ה' ואמונה בה', כפי שנמשכו בגוף להיות חיי הגוף.

ובהקדמה:

רבינו נשיאנו מסביר בכמה ממאמריו²⁵, שכשם שמצות תפילין היא לכל הדעות מצוה גשמית, שצריכים ליקח קלף גשמי, לכתוב עליו אותיות בדיו גשמי, ליתנם בתוך בתים גשמיים ולהניחם על היד והראש הגשמיים — כך גם המצוות דאהבת ה' ויראת ה' ואמונה בה' צריכים להיות נמשכים בגשמיות הגוף. וכמו באהבת ה', הנה כשם שכאשר מרגיש רגש של אהבה לדבר שיכול למשש בידים, אזי משתנה מצב רוחו, ועד שמשתנה גם אופן דופק הלב — כמו"כ צריך להיות גם בענין "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך"²⁶, שצריך להיות ניכר באופן דופק לבו הגשמי, ועד"ז בנוגע ליראת ה' ואמונה בה'.

כלומר: גם המצוות אמונה ויראה ואהבה, עם היותם מצוות רוחניים, הרי הם ככל עניני תורה ומצוותי' שתכלית קיומם הוא כאשר נמשכים וניכרים בדבר גשמי.

אלא שאעפ"כ ישנו חילוק מהו העיקר ומהו הטפל — אם הגשמי שבדבר או הרוחני שבדבר.

וכמו שיש חילוק במצוה גשמית כמו הנחת תפילין, שיתכן שיהי' אצלו רק מעשה המצוה, הצד הגשמי בלבד, ללא כוונת המצוה, אפילו הכוונה שבשו"ע²⁷: לשעבד הלב והמוח, ועאכו"כ הכוונות שנתבארו בספרי חסידות וספרי קבלה; וישנו אופן נעלה יותר — שמלבד הצד הגשמי, יש לו גם את עניני הכוונות בתכלית השלימות, והיינו, שאכן

Translations

He has left life - שבק חיים לכל חי
for all the living

that about him - שאודותיו

mood - מצב רוחו

pulse - דופק הלב

And noticeable - וניכרים

subjugate - לשעבד

Concepts

ע"פ מ"ש ארמו"ר הזקן באגה"ק

In the Alter rebbe writes to chassidim in eretz Israel after the passing of Reb Menachem mendel Horedoker explaining to them that even after the passing of a tzaddik he still effects the world both spiritually and physically.

נעשים משועבדים בפועל לבו ומוחו, כח ההרגש וכח המחשבה, או המוחין חכמה בינה ודעת (כמובא בתניא²⁸ בנוגע לכוונת התפילין).

אמנם, באגה"ק הנ"ל, מבואר שאפילו כאשר הצדיק נמצא בחיים חיותו בעלמא דין, הנה גם הגשמיות שלו היא ענין רוחני:

כאשר הצדיק מברך בשם ומלכות על אכילתו — הנה כדי שלא תהי' ברכה לבטלה ח"ו, בהכרח לומר, שאכילתו היא אכילה גשמית, כי, על אכילה רוחנית אין מברכים "המוציא לחם מן הארץ"...

כאשר לומד ענין בתורה, הנה למרות שהתורה נקראת לחם, כמ"ש²⁹ "לכו לחמו בלחמי", מ"מ, אסור לו לברך על זה "המוציא לחם מן הארץ", אע"פ שמרגיש שלימוד התורה נעשה "דם ובשר כבשרו", כמבואר בתניא בתחילתו³⁰; הברכה על לימוד התורה היא: "לעסוק בדברי תורה"³¹, או "אשר בחר בנו .. ונתן לנו את תורתו". ואילו "המוציא לחם מן הארץ" — מברכים על לחם גשמי.

אמנם, כאשר הצדיק אוכל לחם גשמי — הנה בשעת מעשה הרי זה אצלו ענין רוחני.

ובדוגמת הסיפור הידוע אודות דברי הצמח צדק³² (ששנה זו היא שנת המאה להסתלקות-הילולא שלו), שאמר שאינו רואה את ה"קורה", אלא את כח הפועל בנפעל, והיינו, שאף שהיתה זו קורה שתפסה מקום גשמי, קורה שהעמידה את התקרה, או את הבית כו', אעפ"כ, ראה בה"קורה" את כח הפועל בנפעל (לא את "כח הפועל" כפי שהוא בפני עצמו).

ועד"ז בנוגע להמבואר באגה"ק ש"חיי הצדיק אינם חיים בשריים כי אם חיים רוחניים" — שגם כאשר אוכל לחם ובשר, הרי למרות שזהו לחם ובשר גשמיים, והראי', מאמירת הברכה, שאינה על לחם רוחני אלא על לחם גשמי, הנה בשעת מעשה הרי הוא מרגיש את הרוחניות שבדבר, ומזה הוא נהנה ומקבל חיות.

Translations

during his life on this world - בחיים חיותו בעלמא דין

go eat my bread - לבו לחמו בלחמי

part of his blood and flesh - דם ובשר כבשרו

beam - קורה

Concepts

כח הפועל בנפעל:

Everything in this world affected by and brought into being through a g-dly כח which is constantly creating it. This כח אלקי is usually concealed. The צמח צדק was able to see it.

ונמצא, שגם כאשר הנשמה נמצאת בגוף גשמי, גוף שתופס מקום, וזקוק לאכילה ושתי' גשמיים — הנה כל ענין הגשמיות אינו אלא דבר הטפל, לבוש חיצוני בלבד, ויתירה מזה, שהגוף הגשמי אינו אפילו בדרך טפל, אלא אין לו מציאות כלל בפני עצמו, כיון שאינו אלא כלי שעל ידו יוכל למלא את רצון הנשמה לפעול בעולם, שבשביל זה יש צורך ביד ורגל ושאר רמ"ח אברים גשמיים.

Gashmiyus-not even secondary!

ז. ועפ"ז מובן, שלמרות העובדה ש"ספרו ספדנייא וחנטו חנטייא", הנה "יעקב אבינו לא מת":

"חנטו חנטייא כו" — היא פעולה שנעשית עם גשמיות הגוף, אשר, אצל אדם אחר, אפילו יהודי, הרי בהיותו בעוה"ז הנה הגשמיות היא עיקר ענינו, אלא שעושה זאת "לשם שמים"³³, או אפילו במדרגה נעלית יותר: "בכל דרכיך דעהו"³⁴, אבל הוא "לוקח" את הגשמיות שבדבר, וכיון שהחיים שלו קשורים עם גשמיות הגוף והגשמיות שבעניניו בעולם, הנה כאשר נוטלים ממנו את הגשמיות, הרי זה ענין של מיתה.

אבל כאשר מדובר אודות צדיק שחייו אינם חיים בשריים אלא חיים רוחניים, שהם אמונה ויראה ואהבה [והיינו, שאע"פ שמתנאי המצוה שצ"ל אמונה ויראה ואהבה גשמיים (כנ"ל), הרי גם בענין זה אין הגשמיות אלא טפל לגבי העיקר, ועאכו"כ שגשמיות הגוף ועניני העולם אינם אלא טפל בלבד] — הרי מובן, שגם כאשר נוטלים ממנו את החיות הגשמי, שנחשב אצלו לדבר הטפל, אי אפשר לקרוא מצב זה בשם "מיתה" — "לא מת", כיון שנשאר החיות הרוחני שהוא העיקר אצלו. ובפרטיות יותר:

יכול להיות יהודי צדיק — אבל לא בדרגא שאודותה מדובר

Translations

הכח הפועל בנפעל - the force of the Creator in the thing created
התקרה - the ceiling
חוקק - and needs
in all your ways - בכל דרכיך דעהו
know him

Concepts

מה: לי קמלא כולה מה לי קמלא פלגא:

What is the difference if one totally kills or only half kills. The gemara learns that if someone stole an animal and weakened it he must pay the value of the animal at the time of the weakening. Just like when one steals and kills an animal - קמלא כולה - he must pay the worth of the animal at the time of killing it and not the value when

באגה"ק הנ"ל — שכל ימיו לומד תורה ומקיים מצוות, אבל לא באופן שישנה ויהפוך ("איבערמאכץ") את הגשמיות שלו לרוחניות; בשעה שלומד תורה — לומד תורה, אבל כאשר אוכל מאכל גשמי, באמירת ברכה ראשונה וברכה אחרונה, הנה בשעת מעשה הרי הוא מרגיש (לא רק את ה"טעם" של הניצוץ האלקי שבו, אלא) גם את הטעם הגשמי שבו, והרגש הטעם הגשמי תופס מקום אצלו, עד כדי כך, שיכול לבלבל לענין הברכה, שכן, באם המאכל לא הי' ערב לחיכו, נעשה אצלו בלבול ("א' תומלעניש") בנוגע לברכה!³⁵

כלומר: יש לו אמנם "חיים רוחניים", אבל יש לו גם "חיים בשריים", והם אצלו שני ענינים. וכיון שיש לו גם "חיים בשריים", שמבלבלים לנשמה — הנה כאשר ניטלו חייו הבשריים, אי אפשר לומר שזהו ענין שאינו תופס מקום אצלו, ובמילא אין זה נחשב למיתה; אם אין זה בבחינת "קטלא כולא", הרי זה עכ"פ בבחינת "קטלא פלגא"³⁶. וכדי שיהי' מעמד ומצב ש"יעקב אבינו לא מת", אלא "הוא בחיים" באותו אופן ש"זרעו בחיים", גם לא בבחינת "קטלא פלגא" — הרי זה דוקא כאשר הגשמיות אינו תופס מקום אצלו כלל, גם לא בבחינת "פלגא", כנ"ל שהגוף הגשמי אינו מציאות בפני עצמו כלל, ובמילא אין זה אפילו בבחינת "קטלא פלגא"; הגוף הגשמי אינו אלא לבוש חיצוני, ומובן, שכאשר פושטים לבוש אחד ולובשים לבוש אחר, לא נחסר בענין החיות.

The test for spiritual life- giving life to others

ח. ומהי ההוכחה שענין החיים הוא באופן שהרוחניות היא העיקר, והגשמיות אינה אלא טפל בלבד (שאז "לא מת", אלא "הוא בחיים") — כאשר רואים ש"זרעו בחיים".

ובהקדמה:

Translations

ערב לחיכו - pleasant for his palate
בלבול - confusion
פושטים - strip
ואחיה - and brotherhood
שמתמסר - give himself up
מחדיר ומיישם - penetration and implements

Concepts

brought to court, similarly when one weakens the animal- קטלא פלגא - he must pay the worth of the animal at the time of its weakening. In the sicha the term is used in regards to how much the world is תופס מקום by a tzaddik.

רבינו הזקן מברך בתניא³⁷, ש"העושים גופם עיקר ונפשם טפלה, אי אפשר להיות אהבה ואחווה אמיתית ביניהם כו", והיינו, שקיום מצות "ואהבת לרעך כמוך"³⁸ יכול להיות רק כאשר הנשמה היא העיקר והגוף הוא הטפל.

אמנם, כאשר ענין זה הוא באופן שהגוף אינו אפילו בדרך טפל, אלא אינו מציאות בפני עצמו כלל (כנ"ל) — אזי קיום מצות "ואהבת לרעך כמוך" היא לא רק באופן של טפל, היינו, שנותן גם להזולת, אבל נשאר גם אצלו, אלא באופן שמתמסר לגמרי ("ער גיט זיך אינגאָצן אָפּ") אל הזולת, ועד שאת ה"חיים" שלו הרי הוא מחדיר ומיישם ("ער זעצט אַרײַן") ב"זרעו", שמתמסר אל הזולת להחיותו בתומ"צ.

"זרעו בחיים" פירושו — שרואים שהעובדה שפלוגי הוא "בחיים", שהוא חי בתומ"צ, אינה אלא בגלל היותו "זרעו":

מדובר אודות יהודי שחי ומתהלך בין גוים, ויש לו את כל הענינים שבאים מצד נפשו הבהמית, יצרו הרע והעולם כו', וא"כ, כיצד אפשר להחיות אותו?!

והגע עצמך: איתא במדרש³⁹ "אם מתכנסין כל באי העולם לברוא אפילו יתוש אחד (או: "להלבין כנף אחד"⁴⁰) אינן יכולין", ואילו כאן אומרים שהעובדה שפלוגי הוא בחיים היא בגלל היותו "זרעו", שזהו מקור חיותו?!

ובכן: הכלל שכל באי עולם אינם יכולים לברוא בריאה — הרי זה בהיותם במעמד ומצב של "נברא"; אבל כאשר נעשים "דומין לבוראם"⁴¹, היינו, שאינו מציאות בפני עצמו, אלא הוא רק שליח של בורא העולם — הנה בורא העולם פועל על ידו ענין של בריאה.

ויתירה מזה: אע"פ ש"הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים"⁴², וא"כ, כיצד יש ביכולתו לפעול זאת, בה בשעה שאפילו הקב"ה כביכול אינו יכול לפעול זאת — הרי זה בכחו של יהודי דוקא, מצד הציווי "ואהבת

Translations

think to yourself - והגע עצמך
mosquito - יתוש
Similar to their Creator - דומין לבוראם
in his ability - ביכולתו

Concepts

רבינו הזקן מברך בתניא שהעושים גופם עיקר:

The Alter rebbe explains in לב תניא that if ones body is the עיקר by him then his אהבת ישראל will be dependent on something. The only way to real אהבת ישראל is if his עיקר is the נשמה. In the sicha it is explained that by a tzaddik his נשמות isn't even מפל .

לרעך כמוך", ובמכ"ש וק"ו: אם צריכים ליתן לו דבר גשמי כדי להחיות את נפשו, עאכו"כ שצריכים להחיותו ברוחניות.

אלא שבשביל זה יש צורך שיהי' בטל במציאות (כמבואר בתניא⁴³), וכיון שזהו ענין שצריך לבוא בפועל, אצל הזולת — לא מספיק ביטול במציאות בכח, אלא צריך להיות ביטול במציאות בפועל.

וענין זה מתבטא בכך שנותן את עצמו לגמרי ("ער גיט זיך אַוועק אינגאַנצן") ומוסר נפשו להחיות את הזולת, והיינו, שאע"פ שע"פ דין "חייך קודמין"⁴⁴, מ"מ, אינו נכנס לשקו"ט ע"פ דין, ומוסר נפשו, ובלבד להחיות יהודי.

זוהי ההוראה של נשיאי חב"ד, החל מאדמו"ר הזקן ועד לבעל ההילולא⁴⁵:

החיוב לעשות טובה ליהודי — זהו הלכה בשו"ע, ולא זהו החידוש של תורת החסידות; החידוש של תורת החסידות הוא — כמדובר בארוכה ב"ט כסלו⁴⁶ בפירוש התואר "חסיד", שצריך לוותר על טובת עצמו ולהעמיד את עצמו בסכנה בשביל טובת הזולת.

וכפי שמצינו אצל בעל ההילולא — כפי שסופר פעם⁴⁷ בארוכה אודות נסיעתו לפטרבורג, בזמן ה"צאַר", שהיתה כרוכה במס"נ בפועל, וכל זה — על הספק, אולי יתאפשר לבטל גזירה על בני". ועאכו"כ ובמדה גדולה יותר — בשנות נשיאותו במדינה ההיא, שהיו שנים כאלו שבכל יום ויום, מתחילת היום עד סוף היום, היתה העבודה קשורה עם מסירת נפש וסכנת נפשות בפועל, וכל זה — לא בשביל עצמו; בשביל לישב בחדרו וללמוד תורה לעצמו, בשביל קיום המצוות בהידור לעצמו — אף אחד לא הי' מפריע לו ולא נוגע בו; כל ענין המסירת-נפש שלו הי' בשביל להעמיד דור שיהי' "חיי", ואכן הצליח ופעל שיהי' "זרעו בחיים".

הנהגה כזו יכולה להיות רק אצל מי שבהיותו נשמה בגוף בחיים חיותו בעלמא דין היו החיים הבשריים לא רק לא דבר עיקרי, אלא אפילו

Translations

your life comes first - חייך קודמין
forgo - לוותר

Concepts

ביטול במציאות בכח- בפועל:

Every person has the ability to become nullified to ה' because of their אלקות. To do so one must go out of his limitations in his doing ומצת תורה.

לא דבר טפל, כי אם באופן שאינם מציאות כלל, כיון שאינם אלא "כלי", כגרון ביד החוצב בו, שעל ידם יוכל למלא שליחותו לפעול בעולם. ונמצא, שהעובדה ש"זרעו בחיים" מהוה הוכחה ש"אף הוא בחיים", כי, מה שנחסר אינו אלא לבוש גשמי, ותמורת זה נותנים לו לבוש אחר כו'.

Living proof

ט. וזהו הביאור בדברי הגמרא "יעקב אבינו לא מת .. וכי בכדי ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא כו' .. מה זרעו בחיים אף הוא בחיים": כאשר רואים שיעקב העמיד את "זרעו" בארץ מצרים (ולאח"ז בשאר הגלויות), ורואים שהם "חיים" בגלל היותם "זרעו" — הרי זו הוכחה שבמשך כל שנותיו היו אצלו חיים רוחניים, ואילו הגשמיות היתה לא רק ענין של טפל, אלא לבוש בלבד, ובמילא, הנה גם כאשר החליפו הלבוש, נשאר אצלו ענין החיים בתקפו, והשינוי אינו אלא מלבוש זה ללבוש אחר.

ועד"כ בנוגע ליום הילולא זה:

כאשר מתאספים יחדיו כמה שנים לאחרי זה, ויודעים ש"ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא כו'" — מבאר רבינו הזקן, שכאשר מדובר אודות צדיק שבחיים חיותו בהיותו נשמה בגוף כאן למטה מעשרה טפחים היו חיו (לא חיים בשריים, אלא) חיים רוחניים, אזי לא שייך בזה ענין של היפך החיים,

— ואין סתירה מזה ש"ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא", וכל פרטי הענינים שצריכים להיות ע"פ דין, כי ענינים אלו אינם אלא בנוגע ללבוש גשמי, ולבוש זה הוחלף בלבוש אחר, טוב יותר — ואדרבה — כפי שמבאר באגה"ק הנ"ל שבטלים ההגבלות שמצד

Translations

like a axe
in the hand of him that hews
with it
and instead of
- we gather

Concepts

לבוש:

The idea of a garment is that it is on one hand something separate and external than oneself. On the other hand it helps a person in regards to things outside of him.

הגוף, וכמו ההגבלה שהוצרכו לאחרים בשביל להיכנס לחדרו וכו' וכו', ואילו עתה בטלו הגבלות אלו.

וההוכחה לזה – כאשר מתאספים יחדיו ומסתכלים מסביב ורואים יהודים שהסיבה לכך שהם חיים ברוחניות – ולכן הם חיים גם בגשמיות, כי אצל בני"ה הרי זה ענין אחד – היא, בגלל היותם "זרעו", כפי שרואים "זרעו בחיים" כאן, ו"זרעו בחיים" במדינה אחרת, ו"זרעו בחיים" בכל קצוי תבל, ועד גם במדינה הידועה, ובאופן של מס"נ – אזי יודעים ש"הוא בחיים",

ו"הוא בחיים" – לא באופן של כ"ף הדמיון, או "חיים" עם פירושים שונים ("חיים מיט פשט'לאך"), אלא באותו אופן ש"זרעו בחיים" – יהודים חיים שיכולים לפעול ולכבוש את העולם – כך "אף הוא בחיים" גם עתה.

We are responsible for his life

י. ומה מובן גם גודל האחריות המוטלת על כל אחד מ"זרעו" – שצריך להיות באופן של "זרעו בחיים":

אם הוא נמצא במעמד ומצב של שינה (גם אם הוא נושם, ואפילו אם עיניו פקוחות וחושב אודות ענינים של מה-בכך ("באָבע מעשיות"...) – הרי זה "אחד משישים כו"⁴⁸.

וצריך לידע שאין זה ענין שנוגע אליו ולבני ביתו בלבד, אלא זהו ענין שנוגע לאותו אחד שאודותיו פוסקת הגמרא שההוכחה לכך ש"הוא בחיים" היא כאשר "זרעו בחיים"!

וכיון שבעל ההילולא מסר נפשו עבור כל אחד מ"זרעו", ולא רק באופן של התחלקות, והיינו, שלפי מספר החסידים יש לחשב כמה רגעים במשך היום הוקדשו עבור כל חסיד, אלא באופן שבשעה שהתמסר אליו,

Translations

תבלי קצוי - corners of the globe
נושם - breath
פקוחות - open
נהלש - weekend

Concepts

שינה אחד משישים:

Sleep is 1/60th of death. The gemara brings 5 things that each of them are 1/60th of something. One of them is sleep that it is 1/60th of death.

בתר רישא גופא אזיל:

The body goes after the head. In עירובין the term is

התמסר בכל עצמותו, נמצא, שהענין ש"הוא בחיים" תלוי בו — ע"י היותו "בחיים", ולא במצב של שינה כו'.

Stronger every year

יא. ומזה מובן פרט נוסף:

יש לשלול את טעות העולם שמשנה לשנה נחלש הענין, אלא צריכים לדעת שהאמת היא להיפך — שכיון שזהו ענין של חיים, הרי "ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה"⁴⁹.

אלא, שענין זה תלוי בבחירתו של כל אחד מישראל, ואי אפשר להכריח אותו; ואמרים לו: "ובחרת בחיים"⁵⁰, "בַּחיים" (בפתח), כמו ה"א הידיעה⁵¹, וכפירוש רש"י: "אני מורה לכם שתבחרו בחלק החיים, כאדם האומר לבנו בחר לך חלק יפה בנחלתי, ומעמידו על חלק היפה ואומר לו את זה ברור לך. . הנחת ידי על גורל הטוב לומר את זה קח לך".

ובנדרו"ד: מעמידין אותו על חלק היפה ואמרים לו ש"בחר רישא גופא אזיל"⁵², וזהו "רישא" שהיו אצלו חיים רוחניים, ובמילא "הוא בחיים" גם עתה, ואדרבה, ביתר תוקף וביתר עוז, שכן, ביום ההילולא בכל שנה ושנה עולה הצדיק להיכל עליון יותר, ומושך אחריו את כל הגוף.

וזוהי גם תכלית ההתוועדות הקשורה עם יום ההילולא — כפי שכותב בעל ההילולא במכתבו ליום ההילולא הראשון של אביו⁵³ — להתחזק בעצמו ולחזק את כל הענינים שבעל ההילולא הכניס את עצמו בהם ומסר נפשו עבורם.

והרי זוהי גם הטובה של "זרעו" שהם "בחיים", ועי"ז נעשה "הוא בחיים" באופן של תוספת חיים, ומזה נמשך גם ל"זרעו", בברכה מרובה, בטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים, בבני חיי ומזוני רויחי.

Translations

- ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה
Let age speak let advanced
years declare wise things
- בנחלתי - in my inheritance
- גורל - lot

Concepts

used by ר' יוחנן בן נורי in regard to following the opinion of רבן גמליאל who was from a previous generation. In מב' the term is used concerning the ערופה in a case where the body and head of the murdered are found in two separate places. according to one opinion we bring the body to the place of the head and we measure the closest city from there.

שיחה ב'

Concerned with the highest and the lowest

יב. ע"פ האמור לעיל יובן מה שמצינו שבהשתדלותו של בעל ההילולא שיהי' "זרעו בחיים", נצטרפו שני ענינים, שלכאורה הם ב' קצוות, מן הקצה אל הקצה⁵⁴:

בעל ההילולא לא הסתפק בקיום התומ"צ בשלימות סתם, אלא תבע — לא רק מעצמו, אלא גם מהזולת — תכלית השלימות.

בעל ההילולא תבע — מאלו השייכים לכך — שלא להסתפק בלימוד התורה סתם, אלא שלימוד התורה יהי' מתוך דחילו ורחימו; לא להסתפק בלימוד החסידות סתם, אלא שלימוד החסידות יהי' באופן של דביקות — אבל, לא לאבד את מציאותו ("פארלירן זיך") לגמרי, היינו, לא להסתפק בענינים של דביקות באופן המביא לידי כלות הנפש, אלא שהדביקות תהי' ניכרת בכללות הנהגתו, בשעת האכילה ושתי' כו', שגם אז לא תהי' לו שייכות לגשמיות הענינים — כידוע המבואר במאמרים, וכן בחלק מהשיחות, ובפרט השיחות מהשנים הראשונות.

ועד כדי כך, שאלו שלא רצו להתנהג כן, שמעו ממנו ביטויים קשים!

והגע עצמך: מדובר אודות יהודי שלומד תורה ומקיים מצוות ומהדר בזה, אלא שחסר אצלו הענין ד"מהדרין מן המהדרין", וא"כ, לכאורה, מה שייך, ומהו הצורך, לומר לו ביטוי קשה כזה?! — ואעפ"כ היתה אצל בעל ההילולא הנהגה זו, פעם ושתים וכמה פעמים, ולא רק

Translations

הסתפק - suffice
תבע - demended
דחילו ורחימו - love and fear of
hashem
ביטויים - expressions

Concepts

תנא שנא ופירש יותר מכולן:

A talmid chacham that left the ways of torah hates the talmidei chachamim more than anyone. From the explanations given the reason why his hate is extreme is because he knows how much the talmidei chachamim dislike the ארץ עמי. Also because he tasted torah and still distanced from it shows how much his hate is.

לאחד, אלא לכמה וכמה.

וביחד עם זה, הנה באותו זמן ובכת אחת התעסק גם בפעולות עם כאלו שלא היתה להם שייכות לתומ"צ, ולא היו יכולים לדבר עמהם אודות ענין כל-שהוא, מלבד להזכיר לו שהוא בן בנו של יעקב, בן בנו של יצחק ובן בנו של אברהם, להזכיר לו שנולד יהודי — כיון שגם זאת שכח כבר... ומובן באיזו דרגא הי' מעמדו ומצבו... — הנה גם אליו התמסר בעל ההילולא, וגם מתוך מסירות-נפש, כמו לאלו שמהם תבעו הנהגה של "מהדרין מן המהדרין".

ועד שגם מי שהי' במעמד ומצב ד"שנה ופירש"ה הוא קשה "יותר מכולם" (כדברי הגמרא⁶⁵) — גם עבורו מסר נפשו כדי לנסות לקרבו, על הספק וספק-ספיקא, וכולי האי ואולי וכו' וכו'.

In Russia as well as here

יג. ולדוגמא:

פעולותיו במדינת רוסיא היו — לדאוג לכך שבפינה רחוקה יידעו "קמץ אל"ף א"ץ" ו"קמץ ביי"ת ב"; ובפינה אחרת — שילמדו שם חסידות בליל שישי עד לפנות בוקר.

ועד"ז לאחרי כן, כשבאו למדינה שבה כל הענינים הם פתוחים כו', והוצרכו לפעול במדינה זו — היו ג"כ ב' קצוות אלו: לייסד ישיבה שבה ילמדו תורת החסידות, וגם בלימוד הנגלה יהי' ניכר שהלימוד חדור באור וחיות, בחמימות וחיות חסידית;

ובה בשעה — כיון שישנם גם ילדים כאלו שאינם מקבלים חינוך דתי, וגם לא חינוך יהודי, ללא יהדות ("אידישקייט") כלל, אפילו לא "אידיש", אלא מתחנכים בבית-ספר "ממלכתי" ("פאָבליק סקול"), ותו לא מידי — לחפש אנשים שילמדו עמהם "אל"ף בית" באנגלית, כיון

Translations

לנסות - to try

ותו לא מידי - and nothing more

על השבון - On account

Concepts

חסידות בליל שישי עד לפנות בוקר:

Many חסידים would stay up the entire thursday night learning חסידות until the morning as a preparation for שבת. This custom was encouraged by the רבי. In דור ה-19 the רבי made more of an emphasis on friday morning מבצעים and חסידות.

שאינם שייכים עדיין לאל"ף בי"ת בלשון-הקודש, ועל זה הקדיש זמן, על חשבון שאר עניניו, ובלבד שהענין יתייחד.
ובשני הקצוות — שבשניהם ה' צורך במסירת נפש — עסק באותה מסירות נפש, ובאותה חיות והתלהבות.

Higher than reason

יד. והענין בזה — שהיא הנותנת:

כאשר העבודה היא מתוך חשבון, אפילו חשבון דקדושה — הרי יש מצוה שהתורה קוראת אותה "קלה שבקלות", ויש מצוה שהתורה קוראת אותה "חמורה שבחמורות"⁵⁶; וישנם הגדרים שענין זה דוחה כו' וענין זה נדחה, וכו' וכו', כמובא בפוסקים פס"ד להלכה בפועל⁵⁷.

אבל ישנה עבודה שהיא מצד מסירות-נפש — שמרגישים שישנו יהודי בקצוי תבל שחסר לו דבר-מה,

וכיון שהוא יהודי, שהוא "חלק אלוקה ממעל ממש"¹⁷ (וכמבואר בתניא פרק א'⁵⁸ שענין זה הוא אצל כאו"א מישראל, יהי מי שיהי) — הרי ההרגש אודותיו הוא לא רק בשכלו, אלא אדרכה — עיקר ההרגש הוא בעצם נפשו, והרי עצם הנפש הוא למעלה משכל, למעלה ממעשה ולמעלה מכל הענינים,

הנה כאשר ישנה ההמשכה דעצם לעצם — אזי מתמסר לגמרי לדאוג לאותו ענין שחסר אצל יהודי זה:

כאשר הלה נמצא במעמד ומצב שחסר לו הענין ד"מהדרין מן המהדרין" — הרי בענין הרצון, גם אם חסר פרט קטן, חסר הרצון כולו⁵⁹, ולכן הרי הוא מוסר על זה את כל עצם הנפש;

ועד"ז אצל מי שנמצא במעמד ומצב שיש צורך להזכיר לו ש"בשם ישראל יכונה"⁶⁰ — יכונה דייקא⁶¹, שע"פ דין הרי זה כאשר השם הוא

Translations

יכונה - bear the name

מסודר - organized

לממן - fund

ה"כרטיס - the ticket

להסתיר - to hide

Concepts

מהדרין מן המהדרין:

The best possible way to do a Mitzva. An example of this is brought by chanukah in regard to the menorah. One fulfills his obligation by lighting one candle every night

בהעלם, ולכן נקרא בלשון של כינוי, והיינו, ששם "ישראל" הוא בהעלם אצלו, באופן של "כינוי" בלבד — הנה גם אליו מתמסר מתוך מסירת נפש.

וכל זה למה? — כיון שכל פרטי העבודה,

— שהרי העבודה צריכה להיות בפרטיות ובאופן מסודר: כדי שבמקום מסויים יבוא "מלמד" לספר אודות "קמץ אל"ף אָ", יש צורך למצוא את ה"מלמד", לממן את ה"כרטיס", ולהורות לו לאן לנסוע, מה עליו לעשות שם, וכיצד להסתתר בו; ועד"ז בנוגע למי שתובעים ממנו מדוע אינו יושב ללמוד בליל שישי כל הלילה, ומדוע אינו מתפלל שחרית בשבת ג' שעות יותר מכפי שהתפלל בפועל —

נעשים (לא מצד החשבון והשכל, אלא) מצד מסירת נפש, והיינו, שהמס"נ חודרת בכל פרטי העבודה.

Mitzvah b'gadol

טו. ועד"ז בנוגע ל"זרעו בחיים":

כאשר ישנו מישהו שנותן את חייו עבור הענין ד"זרעו בחיים" — לא יתכן שתהי' בזה מדידה והגבלה, שכאשר מדובר אודות לימוד החסידות, אזי הוא נמצא ("ער איז דאָ"), ואילו כאשר מדובר אודות "קמץ אל"ף אָ", אזי אינו נמצא ("ער איז ניטאָ").

הנהגה כזו מהוה סימן שהעבודה אינה שייכת למסירות-נפש, כי אם לחשבון, אלא, שהחשבון הוא ע"פ שו"ע, חשבון ע"פ תורה. ואכן, יש זמן שבו צריך להיות ענין החשבון — קודם שבאים לידי פיקוח נפש; אבל כאשר צריך להציל יהודי, שלא ישקע בו' — אזי גם ע"פ שו"ע נעשה דין ש"מצוה בגדולים"⁶².

לכאורה: מהו הטעם שמצוה בגדולים? — למה לא יעשה זאת

Translations

sink - ישקע

Concepts

מצוה בגדולים:

It is a Mitzva to be done by the important people. There are times when חילול שבת must be done because of פיקוח נפש. There is an opinion that holds that the most important people present should be the ones to do the מצוה. Of the reasons given is so that the simpler people should look at שבת and its מלאכות as important.

קטן, שאצלו ענין השבת אינו בהפלאה ("געוואַלדיק") כל כך, ואז יהי פחות חילול השם וכו' וכו' — ואעפ"כ אומרת הגמרא: לא כן! כיון שזהו ענין של פיקוח נפש, אזי מצוה בגדול, שיעשה זאת "גדול" דוקא, ולא ממוצע, ועאכו"כ לא להניח זאת לאדם פשוט.

Writing Chassidus, writing stories

טז. וגם ענין זה — "מצוה בגדולים" — מודגש בהנהגת בעל ההילולא:

באותו זמן שבעל ההילולא התעסק בהדפסת מאמרי חסידות בענינים הכי עמוקים ברזין דרוזין דאורייתא — התעסק בעצמו גם בכתיבת "זכרונות"⁶³.

באותה שעה הי' זה דבר-פלא בעיני כמה:

מהו הענין שבדבר ("וואָס איז דאָס פאַר אַן ענין"?!) — הרי כל ענין דורש זמן, טירחא ושימת-הלב, ואי אפשר לעשות שני דברים בבת אחת: בשעה שעוסקים ברשימת זכרונות — אי אפשר לכתוב באותו זמן מאמר חסידות או ענין אחר, וכמו"כ כאשר כותבים מאמר חסידות או מאמר בנגלה — אי אפשר לרשום זכרונות, כך, שרשימת הזכרונות היתה בודאי על חשבון ענינים אחרים.

וקושיא גדולה יותר — בלשון הגמרא⁶⁴ "היכא דעייל ירקא ליעול בישראל": מהו הצורך ליתן לפלוני ספר שיוכל לקרוא "זכרונות", הרי מוטב לשלוח לו מאמר חסידות, כך, שבאותה מחצית השעה — במקום לקרוא את ה"זכרונות" ילמד מאמר חסידות! ואם אינו מבין בלשון הקודש — ישלחו לו מאמר באידיש (וכבר היו אז מאמרים באידיש), ואם גם זה קשה עבורו — הרי לשם כך הדפיסו "פוקח עורים", מאמרים קלים באידיש! ובכן, מצד ענין של שכל, שכל דקדושה — קשה להסביר זאת;

Translations

מודגש - stressed
and attention - ושימת-הלב

Concepts

היכא דעייל ירקא ליעול בישראל:

Instead of bringing vegetables bring meat. רב חסדא said that he didn't eat vegetables whether he was poor or rich. When he was poor he didn't because it causes an increase in appetite to eat more food which he didn't have. And when he was rich he didn't eat it because he would rather

אמנם, כמה דברים אמורים? — כאשר לא חושבים אודות יהודי הטובע בים של "עם-הארצות"; אבל כאשר אדם עומד על שפת הנהר ורואה יהודי שטובע, והלה אפילו אינו יודע שהוא טובע — כיצד יתכן שיעשה אז חשבונות?! לכל לראש עליו למשותו מן הנהר; אם אינו יכול למשותו ע"י מאמר חסידות — יעשה זאת ע"י מאמר בנגלה, ואם אינו יכול ע"י מאמר בנגלה — יעשה זאת ע"י פסוק חומש ב"זשאַרגאַן", ואם גם זה לא עוזר — עליו למשותו ע"י סיפור-מעשה שתוכנו לא יתן לו מנוח ("עס וועט אים עקבערן")... עד שיעמידנו בקרן אורה.

ועד"ז בעניננו — שכאשר בעל ההילולא ראה שישנם כאלו שלא יוכלו להשפיע עליהם ("מ'וועט זיי ניט קאַנען נעמען") ע"י מאמר חסידות, ולא ע"י מאמר בנגלה, ואפילו לא ע"י פירוש פסוק חומש ב"זשאַרגאַן" — אזי התחיל בכתיבת ה"זכרונות":

בעל ההילולא ראה שיכול להישאר יהודי אחד, שני יהודים, עשרה יהודים, מאה יהודים (שאח"כ יהיו מהם מאה משפחות), שלא יכניסו לביתם שום ענין שנכתב ב"זשאַרגאַן", או אפילו בשפת המדינה, אם תוכנו לא ימשוך אותם, גם את נפשם הבהמית, כך, שיש צורך להגיש להם את תוכן הדברים אודות הקב"ה ותורתו ומצוותי בצורה כזו שהם יכניסו זאת לבתיהם.

— את התוכן בודאי שאין לשנות, כי אם את הצורה בלבד, והיינו, למזוג את התוכן לתוך "קנקן" כזה, שפלוני, שהוא "תינוק שנשבה", יוכל לטעות ולחשוב שזהו "סיפור מעשה", ובמילא יתחיל לקרוא, ואז, "טעמו וראו כי טוב (ועד שיראה "כי טוב) ה'"⁶⁵.

ומטעם זה התעסק בעל ההילולא בכתיבת ה"זכרונות" — בנצלו את העובדה שנוצרה "תנועה" שכל אחד רוצה לדעת את קורות חייו של אבי־זקנו, או של אבי־זקנו של חברו,

וגם כאשר לכתחילה סבור הלה שזהו ענין שרק יהי' מונח על

Translations

למשותו - do draw him out
מנוח - rest
ב"זשאַרגאַן - yiddish
ה'מרף - the shelf

Concepts

eat meat than vegetables. The term is used in the sicha as an example of the question that seemingly instead of the writing פריערדיקער רבי he should have written more אמרים.

ה"מדף", ואינו מוכן "להכניסו" אל עצמו, בחייו הפרטיים — יש לסמוך על הכח של פתגם של יהדות ("אָ אַידישן וואָרט"), שסוכ"ס יחדו בו הדברים ("עס וועט אים דערנעמען"),

ובראותו שלא מספיק שיכתבו הדברים בלשון-הקודש, שאז יהי זה עבור חוג מצומצם בלבד — השתדל שיכתבו הדברים באידיש, ואח"כ תורגמו הדברים בשפות נוספות, כדי שיגיעו גם לאלו שמתיראים גם מלשון אידיש! ...

Appropriate for children

יז. ויש להעיר גם ממה שמצינו ב"זרעו" של יעקב, שנאמר בהם⁶⁶ "ויכלכל גוי לחם לפי הטף":

"טף" — אי אפשר לתת להם אותו לחם כמו למבוגרים, אבל, בהכרח לתת להם "לחם", ולא דבר שהוא היפך מזה ח"ו, גם אם יש לו צורה של לחם.

וזהו גם כל הרעש שהרעישו ("דער גאַנצער שטורעם וואָס מ'האַט גע'שטורעם'ט") נגד המחנכים שאינם שומרי שבת⁶⁷, שאע"פ שהם מלמדים את הילדים מתוך החומש, ולא מתוך "קיצור" החומש, אסור ליתן בידם ילד יהודי כדי לחנכו — דלכאורה, מהו קישור הענינים? הרי לאחרי הלימוד במשך ארבעים וחמש הדקות, הולך לדרוכו ואינו רואה אותו עד למחרת, ולמה לא יוכל ללמוד אצלו חומש, "לחם", "לכו"²⁹ לחמו בלחמי"?! — אך הענין הוא, שלימוד אצל מחנכים כאלו הוא "לחם" שמרעיל ילד יהודי!

[ויש להוסיף ולהעיר, שכאשר הרעישו אודות המחנכים הנ"ל שיש צורך להתרחק מהם כו', הנה באותה שעה חשבו גם אודות תיקון עבורם, למצוא אופן שיוכלו להגיע גם אליהם ולהציל אותם, כך, שבשעת מעשה היו כמה שאלות וכמה סברות וכו'].

Translations

הוג - circle\group
 ויכלכל - and he sustained
 שמרעיל - that poisonous
 הנולד - what will be

Concepts

מחנכים שאינם שומרי שבת:

Teachers which aren't fully תורה ומצוות although they are teaching תורה, they can have a terrible effect on their students because they aren't being taught in the utmost purity.

Tangible results

יח. וזהו החידוש ד"איזהו חכם הרואה את הנולד"⁶⁸ — חכם כפשוטו, ועאכו"כ נשיא בדורו (שהרי אם בנוגע למלכים סתם נאמר⁶⁹ "לב מלכים ביד הוי", עאכו"כ בנוגע לנשיא בישראל) — "בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו"⁷⁰ — אלו שהתחנכו ע"י ה"מיטואך-שעות", ע"י סיפורי הזכרונות וכו' וכו', שמהם גדלו אלו שהם בבחי' "זרעו בחיים", שרואים עליהם שהם זרעו של יעקב אבינו, אשר "יעקב לא מת".

וכמו יעקב שהעמיד "זרעו בחיים" באותו מקום שבו "חנטו חנטייא" — בארץ מצרים, "במיטב הארץ. . בארץ גושן"⁷¹, ו"אין מקרא יוצא מידי פשוטו"⁷², שהיו להם מאכלים ומשקאות הטובים ביותר, וכל הדרוש עבור ה"הוצאה", בתים משלהם, צאן ובקר וכל שאר הענינים; ושם העמיד יעקב אבינו את "זרעו" שיהיו "בחיים" — לא בחיים כפי רצונו של פרעה, אלא בחיים שבהם יהי ניכר שזהו "זרעו": כאן הולך בנו של יעקב, נכדו של יעקב ונינו של יעקב!

His children must have children of their own

יט. אמנם, אימתי מתקיים הענין ד"זרעו בחיים", שאז "אף הוא בחיים" — הרי זה ע"י זרע זרעו:

מצינו בהלכות פרי' ורבי', שמצות "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה"⁷³ מתקיימת כאשר נולדים בני בנים. האב אינו מקיים מצות "פרו ורבו" ע"י נכדיו, כי אם ע"י ילדיו דוקא; אבל, באיזה אופן מקיים מצות פרו ורבו ע"י ילדיו, הרי זה כאשר ילדיו מולידים ילדים — לשון רבים, כי אחד אינו מספיק, כמבואר בשו"ע⁷⁴.

כלומר: לא די בכך ש"זרעו" מתהלך חי, אלא יש צורך שגם

Translations

when - בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו
he sees his children who
embody the work of his hands
and great-grandchild - ונינו

Concepts

מיטואך שעות:

The started that every wednesday for one hour yeshiva students should go and teach jewish children in public- schools about אירישקייט. For some children this is their only source of having a jewish education.

ל"זרעו" יהיו בנים ובנות, וגם הם יהיו "חיים", והיינו, ש"זרעו" מתנהג "בחיים" באופן שמחי' יהודי נוסף, כמארז"ל⁷⁵ "המלמד את בן חבירו תורה .. כאילו ילדו".

וזהו שמצינו בהנהגתו של בעל ההילולא, שביחד עם זה שתבע מכאו"א לפי ענינו להוציאו מה"מצרים" שלו נמי שהי' במצרים כפשוטו — לצאת ממצרים כפשוטו, ומי שהי' בבחי' מצרים בדקות דדקות — לצאת מבחי' מצרים בדקות דדקות] — תבע גם מכאו"א מהם, מן הגדול שבגדולים עד לקטן שבקטנים, שלא יסתפק בכך שאצלו ישנו הענין ד"טעמו וראו כי טוב", אלא עליו להביא זאת גם ליהודי נוסף, וכאמור, שלא מספיק אחד כו'.

No one will be lost

כ. ו"צדיקים דומין לבוראם"⁴¹:

כשם שבנוגע להקב"ה נאמר⁷⁶ "בל ידח ממנו נדח" (וכיון שהקב"ה הבטיח, מוכרח הדבר להתקיים), כן הוא בנוגע לאלו שהולכים בשליחותו של הקב"ה — כאמור לעיל, שהנשיא אינו מציאות לעצמו כלל, ואינו אלא הצינור כו', "אנכי עומד בין הוי' וביניכם"⁷⁷, ממוצע המחבר⁷⁸ — שגם אצלו "בל ידח ממנו נדח", שאינו נאבד כו'.

ודברי צדיקים חיים וקיימים לעד⁷⁹, ובאופן שלא זו בלבד שהם חיים בעצמם, אלא גם לאחריו כו"כ שנים שלא רואים את הגוף הגשמי, הרי הם מחיים ומעמידים "דור ישרים יבורך"⁸⁰, "זרעו בחיים", שזהו כאשר יש גם זרע זרעו, היינו, שמעמיד תלמידים ותלמידים לתלמידיו.

וזהו גם הדרישה, הנתינת-כח וההבטחה, שיעמידו חיל גדול של "צבאות השם", שעמו נלך בקרוב לקראת משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלימה, בעגלא דידן.

Translations

no one will be pushed away - בל ידח ממנו נדח

Concepts

ממוצע המחבר:

Someone who connects two parties and puts them in direct contact with each other. In the sichs the term is used in regards to a רבי that he connects the jewish people with Hashem.

שיחה ג'

Questions on the Friediker Rebbe's letter

כא. עפ"ז יובן גם מ"ש בעל ההילולא במכתב הנ"ל (סי"א)⁸¹ — שכתב לקראת ב' ניסן תרפ"א, יום ה"יאָרצייט־הילולא" הראשון של אביו, שבו קיבל את הנשיאות — וז"ל:

"גבורי ישראל, מגיני ארץ, גם בהשיכם נפשם אל חיק אביהם שבשמים, אשר לו משלימים נפשותם⁸², הנה לא זה בלבד שלא יפרדו מעל צאן מרעיתם, הנה עוד מתרפסים להדום כסא מרום, להתייצב לפני הוד א-ל רם ונשא, להגן על עם ישורון, לדרוש רחמי וחסדי האב על בנו, עמו ונחלתו"⁸³.

ולכאורה אינו מובן:

(א) מדוע נקט "גבורי ישראל" — כאשר רוצים לומר תואר על נשיא בישראל (כבנדוד, שרבינו נשיאנו רוצה לומר תואר על אביו), הרי התואר היותר מתאים הוא "נשיא", "למדן" "חסיד", "ירא-שמים", "לומד תורה ומקיים מצוות", "מנהיג", "מדריך" וכיו"ב, ומדוע נקט הלשון "גבורי ישראל"?

(ב) מדוע נקט לאח"ז "מגיני ארץ" — שהפירוש הפשוט בזה הוא שהם מגינים על הענינים שבארץ, לאו דוקא בנוגע לבני, שהרי לא כתב "מגיני ישראל", אלא "מגיני ארץ"?

ואין לומר ש"ארץ" כאן קאי על בני דוקא, ע"ד מ"ש⁸⁴ "ארץ

Translations

הצינור - the channel

מגיני ארץ - protectors of the earth

Concepts

ב ניסן:

בסתלק רבי רש"ב the ב ניסן תר"פ On that same day was the התחלת הנשיאות of the פריערדיקער רבי. The letter brought in the sicha was written by the פריערדיקער רבי the next year.

חפץ", דקאי על בני שנקראים בשם "ארץ", כמ"ש⁵⁵ "השמים כסאי והארץ הדום רגלי" — דכיון שנאמר "גבורי ישראל מגיני ארץ" בחדא מחתא, תחילה "ישראל" ואח"כ "ארץ", הרי מובן שאין זה אותו ענין. (ג) מדוע בענין בקשת רחמים כו' נקט הלשון "להגן על עם ישורון" (ולא כמ"ש לפני"ז "מגיני ארץ") — לא עם ישראל, בני ישראל, אלא "ישורון" דוקא?

ד) מהי שייכות ההקדמה ד"גבורי ישראל כו'" לכללות תוכן הענין ש"גם בהשיבם נפשם . . לא יפרדו מעל צאן מרעיתם", ואין זה ענין רוחני בלבד, אלא "עוד מתרפסים . . לדרוש רחמי וחסדי האב על בנו, עמו ונחלתו", בנוגע לכל המצטרך להם, כולל גם צרכים גשמיים כפשוטם?

True strength- to reveal what's hidden

כב. ויובן בהקדם ביאור ענינו של גיבור אמיתי — כמבואר בחסידות בכ"מ⁵⁶, ומוכן גם בפשטות:

ישנו מי שמנצל מה שיש לו, וכיון שהוא בעל-כח וגבורה יותר מחבירו (או שהוא עשיר יותר מחבירו), ביכלתו לנצל כחות מרובים יותר (או ממון רב יותר). אמנם, אף שנקרא בשם "גיבור" — הרי זה רק ביחס לזולתו, והיינו, שהלה אינו בעל-כח וגבורה, יש לו שרירים חלשים, ואילו הוא בעל שרירים חזקים, ולכן ביכלתו לנצל כחו וגבורתו יותר מחבירו. אבל גיבור אמיתי הוא — מי שמנצל לא רק מה שיש לו בגלוי, בכחות הגלויים,

— שכן, בשביל זה לא מגיעה לו נתינת תודה; כיון שנתנו לו כחות מרובים יותר (או ממון רב יותר), לכן הוא מנצל אותם במילואם. זוהי אמנם "דרגא", אבל עדיין אין זה אמיתית ענין הגבורה — כי אם מי שמגלה גם את הכחות העמוקים שנמצאים בהעלם, אלא

Translations

bowing - מתרפסים
lit. in one stitch - בחדא מחתא
that uses out - שמנצל
Muscles - שרירים
extraction - מיצוי

Concepts

גיבור אמיתי:

True strength is measured by how much one can reveal and use out his strength. If there are two people and one is physically stronger than the other but the latter reveals more internal strength he is really the stronger of the pair.

שהוא ממשיך אותם בגלוי.

וכפי שרואים בפועל, שכאשר האדם מרגיש שמדובר אודות ענין עיקרי שנוגע בחייו, עד מיצוי הנפש, הנה מרוב התלהבות ("זייענדיק פאָנאַנדער-געזעצט") עד כדי איבוד מציאותו ("פאַרלירן/דיק זיך"), יוכל לנצל כחות גדולים יותר מכחותיו הגלויים, כמו לשאת משא כבד הרבה יותר מהמשא שבכחו לשאת ע"ד הרגיל (כאשר אינו בהתלהבות, ומתנהג ע"פ חשבון השכל), ועד שיכול להיות שינוי בגופו, שתופס מקום באופן אחר.

וכידוע הסיפור שמביא רבינו נשיאנו⁸⁷ (וכבר דובר בזה כמ"פ⁸⁸) אודות יהודי אחד⁸⁹ שהוצרך לברוח ולהציל את עצמו משריפה, ודחק את עצמו לעבור דרך חור שהי' קטן ממדת גופו, שכן, לאחרי כן, למחר או מחרתיים, ניסה ולא הצליח לעבור דרך חור זה (ולא בגלל שבינתיים גדלה מדת גופו או נתקטן החור, אלא בהיותם במדתם הקודמת), והיינו, שמצד המדידה וההגבלה של הגוף אכן אינו יכול לעבור דרך חור שמדותיו קטנים ממדת גופו, אבל כאשר הי' מצב של סכנת-נפשות, ונרגש אצלו שזהו ענין שנוגע בחיים — אזי הצליח לכווץ את בשר גופו הגשמי, ע"י הרצון, שסוכ"ס יש בכחו לפעול כו', ולא מצד "עבודה" (שהרי הי' מדובר אודות אדם פשוט), אלא בגלל שהרגיש שהדבר נוגע בחייו.

זהו איפוא אמיתית ענין הגבורה — שלא זו בלבד שמנצל במילואם את הכחות שיש לו בכיסו במזומן, אלא הוא מנצל גם את הכחות שנמצאים אצלו בהעלם והסתור, וכל זה למה — בגלל שזהו ענין שנוגע לו בנפש.

Defending with strength, and therefore everything

כג. ומזה מובן גם התואר "גבורי ישראל" בנוגע לרועי ישראל:
יש רועה נאמן ששומר על צאן מרעיתו באופן שמקיים כל דיני ד'

Translations

shrink - לכּוּוץ

available\in cash - בּמוּזֵמַן

Concepts

גיבורי ישראל:

Our אנש give themselves over to the הדור in every possible way. Much beyond any physical or spiritual limitations.

השומרים, והרי ע"פ דין⁹⁰, אינו חייב להעמיד את עצמו בסכנה (אם זוהי סכנת פיקוח נפשות ממש) כדי להציל את הצאן.

וכל זה – כאשר צאן מרעיתו לא נוגע בחייו ממש, שלכן, התעסקותו בזה היא רק כפי שמתחייב ע"פ דיני השומרים, תוך כדי ניצול הכחות הגלויים שחייב לנצלם גם מצד ההנהגה ע"פ שכל שמחייבת ללכת בדרך הישרה, דכיון שהקב"ה נתן לו כחות אלו, הרי "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה"⁹¹, ולכן צריך לנצלם. וזהו ענין "רועה ישראל" – שעבודתו בהנהגת בני"ה היא באופן של "ישראל", ע"ש "כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל"⁹², והיינו, שהולך לבטח דרכו בדרך הישרה, ולא עבר עבירה מימיו ולא יעבור לעולם⁹³, וכו' וכו'.

אבל יש רועה שהוא בכחי "גבורי ישראל" – שמתגבר על ה"ישראל" שבו, לגלות גם מה שנמצא בו בהעלם, וכיון ש"נפש השנית בישראל היא חלק אלקה ממעל ממש"⁹⁴, הרי מה שנמצא בהעלם הוא – אין סוף!

וזהו החילוק בין הכחות הגלויים לכחות הנעלמים – שהכחות הגלויים קשורים עם בחי' גליא דקוב"ה, שזהו"ע "אלקים" בגימטריא ה"טבע"⁹⁵, ואילו הכחות הנעלמים, סתים דנשמתא, קשורים עם בחי' סתים דקוב"ה⁹⁶, שאין עליו הגבלה כלל, אפילו בעולם למטה (שלכן "מקום ארון אינו מן המדה"⁹⁶, כיון שנמשכה בו בגלוי התורה כפי שהיא למעלה). ומצד הענין ד"גבורי ישראל" – הרי הוא מתמסר לצאן מרעיתו לא רק בכחותיו הגלויים, אלא גם מתוך מסירת־נפש, שמוסר חייו ממש עבור צאן מרעיתו.

ולהיותם "גבורי ישראל", הרי הם גם "מגיני ארץ" – שמגינים לא רק על "ישראל", היינו, על הענינים הרוחניים של יהודי, עניני התומ"צ, או הכשרה והקדמה לתומ"צ, אלא מגינים גם על עניני "ארץ" של ישראל

Translations

- כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל
- because you have commanding
power with a malach and with
men, and you have prevailed

Concepts

החילוק בין הכחות הגלויים לכחות הנעלמים:

The difference between revealed powers of the soul and the hidden powers of the soul. In every jewish person there are in general two parts of his soul. The more hidden part which is connected in a deeper way with g-d. This part of one's soul because it is deeper, takes more

[כמ"ש רבינו הזקן באגה"ק⁹⁷ בפירוש "גוי אחד בארץ"⁹⁸, "שגם בעניני ארץ לא יפרדו מאחד האמת", היינו, שממשיכים ענין האחדות גם בענינים הארציים שלהם], הן בגשמיות כפשוטו — לסייע ליהודי בעזרה גשמית, והן ב"ארציות" בנוגע לרוחניות — לעזור ליהודי שנמצא במעמד ומצב שצריכים להזכיר לו שנולד יהודי (כנ"ל סי"ב); ועושים זאת באופן של "מגיני" — לשון רבים, שמורה על ריבוי דרגות בענין ההגנה [כפי שמביא הצ"צ⁹⁹ על הפסוק¹⁰⁰ "אלף המגן", שיש אלף דרגות בענין ה"מגן"], בהתאם לריבוי הדרגות בבני"ש שצריך להגן עליהם. וכל זה — בגלל היותם (לא רק רועי ישראל, אלא) "גיבורי ישראל".

How can you care for him?

כד. וממשיך בהמכתב, שפעולתם של "גיבורי ישראל" היא "להגן על עם ישורון":

כאשר בא לעורר רחמים רבים על יהודי — שואלים אותו: כיצד לדעתך צריכה להיות ההנהגה עמו ע"פ שו"ע, בה בשעה שמקרא מלא דיבר הכתוב¹⁰¹ "אם בחוקותי תלכו" אזי "ונתתי גשמיכם בעתם", ולאח"ז נאמר¹⁰² "ואם לא וגו'", אזי יהי' כך וכך, והרי אי אפשר לסור מדברי התורה, וא"כ, מה הנך מעורר רחמים עליו? והמענה על זה — שזהו "עם ישורון", כדלקמן.

Long Nun

כה. ובהקדמה:

רבינו הזקן מבאר בלקו"ת¹⁰³ ש"בחי" ישורון זהו בחי' גבוה מאד", והיינו, שהשם "ישורון" מורה על הדרגא היותר נעלית בבני"ש, למעלה

Translations

סחים - hidden

Concepts

effort to become revealed. Then there is the more revealed level of the soul which is connected to in a more external way to g-d. This part of one's soul is a lot easier to reveal.

מהשם "יעקב" ולמעלה גם מהשם "ישראל", וזהו מ"ש¹⁰⁴ "ויהי בישורון מלך", שאז ראויים הם שיהי' אצלם מלך כו'.

אך צריך להבין:

"ישורון" ו"ישראל" – משתווים בכך שיש בהם האותיות "ישר", וחלוקים זמ"ז בכך שבשם "ישראל" הנה לאחרי "ישר" בא "א־ל", שהוא א' מז' שמות הקדושים¹⁰⁵, ואילו בשם "ישורון" הנה לאחרי "ישר" באים האותיות ו' ונ' פשוטה (סופית), ויש מקומות שבהם נכתב "ישורן" (ללא ו' בין האותיות ר' ו'ן), כך, שלאחרי "ישר" באה רק אות נו"ן פשוטה.

והנה, בענינה של נו"ן ארוכה מבאר רבינו הזקן¹⁰⁶ (בפירושו הכתוב¹⁰⁷ "ובו תדבקון") שמרומז הדבר בצורתה של האות (כמבואר בשער היחוד והאמונה¹⁰⁸ ש"כל אות היא בתמונה מיוחדת פרטית המורה על ציור ההמשכה כו'") – ש"הנו"ן פשוטה יש לה רגל ארוכה ומשוכה למטה (מן השורה) לרמז שתפשט ותומשך .. למטה מטה".

וענינו בנוגע לשם "ישורון" (בנו"ן ארוכה) – שמורה על יהודי שירד רח"ל עד למטה מטה, שלכן אי אפשר להגיע אליו כאשר נמצאים בתוך השורה, אלא בהכרח לירד למטה מן השורה.

ולכאורה הרי זה היפך שם המעלה, ואיך יתאים עם האמור ש"ישורון" הוא שם היותר נעלה, למעלה מ"ישראל", ועאכו"כ למעלה מ"יעקב"?

ויש לומר הביאור בזה, ע"פ ענין נוסף שמבאר רבינו הזקן בלקו"ת¹⁰⁹ בענין "ישורון", שהוא גם מלשון "שיר", שאין בו ראש וסוף, כדלקמן.

King- relates Kabbolas Ol

כו. ובהקדמה:

Translations

are equal - משתווים
which shows - המורה

Concepts

כל אות היא בתמונה מיוחדת פרטית המורה על ציור ההמשכה
Every letter is in a specific shape that corresponds to its way of revelation. Every letter in לשון הקודש is in a specific shape which shows on the המשכה that comes to different worlds. This concept is explained at length in חסידות about many small details in different letters.

כאשר מדובר אודות מלך — "ויהי בישראל מלך" — הרי המלכותו למלך אינה בגלל שיש לו מעלות בערך אל העם, אלא הוא באין ערוך למעלה מהעם — "משכמו ומעלה גבוה מכל העם"¹¹⁰.

וטעם הדבר — לפי שכללות ענין המלכות, שצריך לציית אל המלך, אינו מצד השכל, אלא מצד קבלת-עול.

הציות מצד השכל הוא בנוגע לחכם, ועל זה אין צורך בקבלת-עול, כיון שהחכם מוכיח ע"פ שכל שצריך לעשות כך וכך; אבל בנוגע למלך — הציות אינו מצד השכל (שהרי אם מצד השכל בלבד, מה לו ולשכל המלך?!), אלא מצד קבלת-עול.

הנהגת המלך היא באופן ש"אמר מלכא עקר טורא"¹¹¹: ישנו הר גבוה, ואילו הוא יהודי צנום ("א קליינינקער אידעלע")... ואעפ"כ, כאשר בא המלך ואומר לו: "עקר טורא" — אזי "עקר טורא"!

הוא אמנם לא רואה את האפשרות לדבר, אבל, מה זה נוגע?! — כיון ש"אמר מלכא", הרי הוא עושה זאת מצד קבלת-עול, וקבלת-עול אינה קשורה עם שכל; שכל — אינו יכול לומר לו מאומה, ואדרבה, שכל יכול לומר לו להיפך; אבל, כיון ש"אמר מלכא", הרי הוא עושה זאת מצד קבלת-עול.

ובזה מתבטא ענין המלכות — שהוא למעלה מהגבלת השכל, למעלה אפילו משכל התורה.

וכמודגש בחילוק שבין דינו של המלך מדינם של הסנהדרין — שסנהדרין, חכמי התורה הסמוכים איש מפי איש עד משה רבינו, הם קשורים ומוגבלים בדיני התורה, ואילו מלך, נותנת לו התורה כח להתנהג בהנהגה מיוחדת שאינה קשורה ומוגבלת בדיני הסנהדרין, שהרי דין התורה הוא שמלך יכול לפרוץ גדר של תורה (אלא שיש בזה ההגבלה שצריך להיות בתור הוראת שעה וכו')¹¹², והיינו, שהתורה פוסקת ע"י

Translations

שר - ring
 המלכותו - his crowning
 לציית - to obey
 עקר טורא - uproot a mountain
 מתבטא - is expressed

Concepts

דינו של המלך:

A king doesn't have the limitations and rules of a normal person. There are many הלכות in which a king can overpass anyone else. For example if his army needs to go someplace he has the right to make other people's property into a road.

הסנהדרין שצריכה להיות הנהגה מצד קבלת-עול, ואפילו לא מצד הבנה והשגה של התורה.

In Kabbolas Ol all are equal

כו. ובענין זה משתווים כל בני"י:

ענין הקבלת-עול יכול להיות גם אצל מי שצריכים אפילו להזכיר לו שנולד יהודי, כיון שיש לו שייכות לעצם הנפש, עצם נקודת היהדות, שישנה אצל כל אחד מישראל, וכמבואר בתניא¹¹³, שכל אחד מישראל, "כשבא לידי נסיון בדבר אמונה בה' אחד", מוסר נפשו "אפילו שלא לעשות רק איזה מעשה לבד נגד אמונת ה' אחד.. אף שאינו מאמין בה כלל בלבו"¹¹⁴.

והרי ענין זה הוא "ירושה לנו מאבותינו" (כמ"ש בתניא¹¹⁵), ובשביל להיות "יורש" – לא צריכים מעלות כלל; אם הוא בנו – אזי יורש את כל נכסי אביו, ללא נפק"מ אם הוא חכם או שאינו חכם, אם הוא גדול או קטן, וכיו"ב בנוגע לכל שאר הענינים; צריכים רק לידע אם אכן הוא הבן, ואם הוא בנו – אזי יורשו, גם אם הוא עדיין יונק, או שזה עתה נולד, ועד עכשיו לא הי' קיים במציאות כלל; הוא לא ידע שהוא יהודי; אבל ברגע שהזכירו לו שהוא בנו של הקב"ה – הנה בזה הרגע נעשה "יורש" של כל עניני הקב"ה; הוא לא שייך עדיין לשכל, ללימוד התורה וקיום המצוות, להיותו בבחי' בן-יונק שזה עתה נולד, אבל יש לו שייכות לעצם הנפש, ויש לו שייכות לקבלת-עול.

ומצד ענין קבלת-עול מלכותו ית', הרי הוא משתווה עם כל בני"י, ונעשה חלק מכלל ישראל כפי שנקראים בשם "ישורון" – שיש בו: (א) נר"ן ארוכה, שמורה שמגיעים גם ליהודי שנפל למטה מטה, שיש בכחו להגיע (לא רק לענינים שאליהם יכול להגיע מי שהוא בבחי' "יעקב" או "ישראל", אלא) גם לענינים שאליהם יכול להגיע רק מי שהוא בבחי'

Translations

ינג - a nursing baby

Concepts

קבלת עול:

Accepting the yoke. When something is connected to understanding it is limited. It has to fit and make sense in a logical way. However something that isn't connected and founded on logic it isn't limited. It doesn't have to fit with our logic and everyone - no matter how great - is equal in regards to this. Our connection to g-d is a lot greater when not based on understanding.

”ישורון” – השייכות עם המלך (”ויהי בישורון מלך”), בן מלך; (ב) אותיות ”שיר”, שאין בו ראש וסוף – להורות על ההשוואה של היהודי שנמצא במדרגה תחתונה (מטה מטה עד אין תכלית) עם היהודי שנמצא במדרגה עליונה (מעלה מעלה עד אין קץ), ששניהם נעשים מציאות אחת, שזוהי המציאות של קבלת-עול.

והיינו לפי שענין הקבלת-עול נדרש מכל אחד מישראל, מקטן ועד גדול:

כאשר מקיימים תומ”צ מצד הרגש, או מצד הבנה והשגה, הרי זה אמנם טוב ויפה, אבל, אין זה מגיע למעלת קיום התומ”צ מצד קבלת-עול, בגלל שזוהי גזירת המלך.

וכמארז”ל¹⁶ ”שלא יאמר אדם אי אפשי כו’, אלא אפשי, ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי” – שזוהי הנהגה ששייכת לצדיק¹⁷, והיינו, שלמרות היותו צדיק, הרי הוא אומר ”אפשי”, ואין זה בסתירה לענינים שלו, והדבר היחיד שמונע אותו הוא – ”אבי שבשמים”, ובה גופא – לא באופן שהסביר שצריך לעשות כך, אלא ”גזר עלי”, באופן של גזירה.

ועד שגם משה רבינו, שענינו חכמה דקדושה – נדרש ממנו שעבודתו תהי’ מצד קבלת-עול, ולא מצד הבנה והשגה.

וכמבואר בארוכה בכמה ספרים, שקיום המצות צריך להיות לא מצד סגולה, הבנה והשגה, אלא רק מצד ציווי הקב”ה, וכנוסח ברכת המצות – כל המצוות, גם מצוות שמובנות ע”פ שכל, ”עדות” – ”אשר קדשנו במצוותיו וציוונו”, היינו, שקיום המצוה אינו אלא בגלל הציווי.

ועפ”ז מובן, שכאשר מישהו אומר ליהודי: איזו שייכות יש לך עם הנחת שני זוגות תפילין, בה בשעה שאתמול לא היתה לך בכלל שייכות

Translations

i don't want - אי אפשי

Concepts

בעלי קבלת עול:

People that serve ה' not based on their understanding rather because they want to connect to ה' even if it doesn't necessarily make sense to them. They have a great advantage over other people because their שכל doesn't cover over their פשוטה.

ליהדות, או איזו שייכות יש לך עם לימוד החסידות, בה בשעה שאתמול שמעת לראשונה שישנם אברהם יצחק ויעקב, ואתה הוא הנכד שלהם – הנה המענה על זה, שיהודי זה אינו מציאות לעצמו, אלא הוא נכלל עם כל בעלי הקבלת-עול (“אלע קבלת-עול-ניקעס”) ¹¹⁸ ש”לוקחים” את הקב”ה מצד קבלת-עול, ועל שם זה נקראים בשם “ישורון”.

Kabbolas Ol deserves everything

כח. ועפ”ז יובן דיוק הלשון – בנוגע להתעוררות רחמים כו’ – “להגן על עם ישורון”:

כאשר ישנה טענה: מדוע מגיע ליהודי בני חיי ומזוני ריחי, עוד לפני שהתחיל לעסוק בענין “בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם” – אזי המענה הוא שיהודי זה שייך ל”עם ישורון”, שם שמדגיש את השייכות עם המלך – “ויהי בישורון מלך”, מצד ענין הקבלת-עול כו’, שלכן, הנה אפילו קל שבקלים יכול למסור נפשו בפועל, אם רק יודע שזהו קידוש השם.

וכיון שמדובר אודות יהודי ששייך ל”עם ישורון” – הנה לכל לראש צריך הקב”ה ליתן לו כל המצטרך לו, ולאחרי כן, כאשר יהי’ כבר בד’ אמותיו של הקב”ה, אזי יכניסוהו ל”חדר”, ויתחילו ללמוד עמו מאל”ף עד תי”ו.

Above the limitations of time

כט. וכאשר עבודתו של הצדיק היא באופן שלמעלה ממדידה והגבלה של זמן ומקום, שכל וכו’ (כנ”ל סי”ד), – שזהו גם תוכן הענין ד”גבורי ישראל”, היינו, לא רק בכחות

Translations

המצטרך - that's needed

Concepts

אוצרות:

A king will not even reveal his treasures unless at the time of battle if he is desperate. Similarly a נשא is ready to give anything to his הרור הנפש.

הגלויים, אלא לגלות גם את ה"אוצרות" שהיו טמונים וספונים (כהלשון בהמשך ההילולא¹¹⁹), אשר על ידם מנצחים במלחמה כו' –

אזי גם אין שליטה לענין הזמן עליו, ולכן, "גם בהשיכם נפשם אל חיק אביהם שבשמים, אשר לו משלימים נפשותם, הנה לא זה בלבד שלא יפרדו מעל צאן מרעיתם, הנה עוד מתרפסים להדום כסא מרום, להתייצב לפני הוד אֵל רם ונשא, להגן על עם ישורון, לדרוש רחמי וחסדי האב על בנו, עמו ונחלתו",

ופועלים התעוררות רחמים על כל אחד, באיזה מעמד ומצב שלא יהי', להעמידו בקרן אורה כפשוטו ובקרן אורה ברוחניות, ולפעול עליו באופן שיהי' ניכר בגלוי שהוא "צאן מרעיתו",

וכאמור, שכאשר רואים ש"זרעו בחיים", אזי רואים ש"אף הוא בחיים".

Sicha Summaries

Sicha 1:

The statement of the Friediker Rebbe that leaving Russia will not interrupt his connection with his flock also applies to his passing. Enter his physical life with which the passing occurred were not insignificant to him and were only a vessel to his spiritual life and therefore he did not die because his body was just a garment which was changed semicolon and the proof for this is that his that his children are alive because the self-sacrifice too and live in others comes from this that physical reality does not have any significance. The great responsibility of his descendants to be alive. From year to year he is more alive.

Sicha 2:

The Friediker Rebbe's involvement in writing stories is a result of the fact that he was completely dedicated with a seriousness he was equally dedicated to those who were at a high level of those who did not even know Alef Beis, both in Russia and also here through Wednesday hour in addition to printing the deepest Mammorim, he dedicated his time to writing memoirs in Yiddish to those who would only read in that format, and through that in Mitzrayim he was able to raise a descendants that live as Yidden. The Mitzvah of having children is fulfilled when one has grandchildren. Therefore, every one of the Rebbe's children has to give life to more Jews.

Sicha 3:

The description “גיבורי ישראל” conveys how the Rabbeim reveal hidden powers to the point of Mesirus Nefesh for their flock, even regarding their physical needs: “מניני ארץ”.

Because Mesirus Nefesh is above the constraints of time-time is of not a limitation, and they are still watching over their flock after their passing, and they arouse mercy for the “עם ישורון”, which represents the lowest level of a Jew, which also has the נקודת היהדות which every Jew has equally, which is expressed in קבלת עול & מסירות נפש.

ראשי תיבות

כמה פעמים	כמ"פ
היצר הרע	היצה"ר
על ידי זה	עי"ז
ואחר כך	ואח"כ
ובגדון דידן	ובגדו"ד
הנזכר לעיל	הנ"ל
פסק דין	פס"ד
ועל אחת כמה וכמה	ועאכו"ב
מכל מקום	מ"מ
אף על פי	אע"פ
על ידי	עי"י
על פי	ע"פ
שולחן ערוך	שו"ע
מה שכתב/כתוב	מ"ש
באגרת הקודש	באגה"ק
הרב מנחם מענדל	הרמ"מ
כמו כן	כמו"כ
ועל דרך זה	ועד"ז
שאף על פי כן	שאעפ"כ
לשקלא ומריא	לשקו"ט
ברעיא מהימנא	ברע"מ

נפקא מינא	נפק"מ
ועל ברחק צריך לומר	ועבצ"ל
שזה הוא ענין	שזהו"ע
תלמוד תורה	ת"ת
ועל דרך	וע"ד
מה שנתבאר לעיל	משנת"ל

לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

איבערלעבן
Learn it. Relive it. ∞

